

Sorting silverware on Shabbat

Q After washing silverware on Friday night, I need to arrange each type in its proper place. How do I do this without violating the prohibition of *borer* (selecting)?

1. ערוך השולחן אורח חיים

סי' שיט סע' ח, ט

ולפי' יש לשאול שאלה גדולה, דאיך מצאנו ידינו ורגלינו בכמה דברים, כגון שמונחים מעורבים כפות ומזלגות וסכינים, ואנו צריכים כעת לסכינים ובוררים הסכינים מביניהם או הכפות או המזלגות, וכן כשתלויים הרבה בגדים על הכותל ונצרך לשנים ושלושה בגדים ונוטלין מהכותל כל הבגדים ובוררין הבגדים הצריכים והשאר תולין על הכותל בחזרה, וכן אם היו מונחים הרבה ספרים מעורבין זה על גבי זה וצריך כעת לאיזה ספרים ובוררין ונוטלין, וכן על השלחן אצל העשירים יש כמה מיני קערות קטנות וגדולות ולכל מאכל בוררין קערות שונות, וכיוצא בזה כמה עניינים, ואם יש ברירה בכל דבר לא מצאנו ידינו ורגלינו בהרבה עניינים:

ותשובת דבר זה משני פנים. האחד: בדבר הניכר הרבה לעין הרואה, לא שייך לומר בזה ברירה, שאין זה ברירה אלא נטילה בעלמא, וכל אלו הדברים שחשבנו הם נראים לעין כמו בבגדים וכלים וספרים כמובן. ואין לומר: הא גם שני מיני פירות נראים לעין כמו תאנים וענבים, דאינו כן, דמתוך קטנותן וריבויין צריכין לברור זה מזה, משא"כ בבגדים וכלים וספרים. והשני: שהרי יתבאר דבשעת האכילה יכול ליטול אוכל מתוך הפסולת ולאכול, שאין זה דרך ברירה, ודרך האכילה בכך, וממילא דבכל הדברים שאנו צריכין כעת ללבוש הבגדים ולהשתמש בכלים וללמוד בהספרים הוי כשעת אכילה, ולא שייך בזה ברירה [ובוודאי לברור ספרים זה מזה כדי להעמידן על מקומן או בגדים זה מזה כדי לתלותן וכן בכלים אין היתר למעם זה אבל למעם הראשון אין איסור בדבר, ויש לעיין בזה, ודו"ק]:

2. רמב"ם הל' שבת פרק ח הל' יב

הבורר אוכל מתוך פסולת או שהיו לפניו שני מיני אוכלין וברר מין ממין אחר בנפה ובכברה חייב, בקנון או בתמחוי פטור, ואם ברר בידו לאכול לאלתר מותר.

3. ביאור הלכה סי' שיט סע' ג

היו לפניו וכו' - הנה הפמ"ג מסתפק, דאם ברר מין אחד מחבירו ודעתו להניח שניהם אלאחר זמן, אם שייך בזה ברירה, דהי אוכל והי פסולת ע"ש. ולענין נראה פשוט מלשון הרמב"ם דס"ל דהברירה מה שבורר מין אחד מחבירו ועל ידי זה הוא כל מין בפני עצמו, זהו עצם המלאכה; אלא דאם דעתו לאכול תיכף והוא בידו, הוי דרך מאכל, וא"כ ק"ו הדבר: ומה היכא שהניח מין אחד על מקומו שייך שם ברירה, וכל שכן בזה שלקח כל מין ומין ובררו לעצמו דחייב...

4. משנה ברורה סי' שכא ס"ק מה

... ומ"מ הנוהגין להתוך הבצלים והצנון דק דק אין למחות בידם, דיש להם על מי שיסמוכו, ועכ"פ אסור לעשות עד יציאת בית הכנסת, דבעינן סמוך לסעודה ממש כמ"ש בסימן שייט לענין בורר. והחותכים הבצלים והצנון דק דק שעה או שתיים קודם הסעודה, קרוב הדבר לומר שחייב חטאת והבצלים אסורים באכילה וגם דאז אסור משום בורר עיין בסוף הסימן בהג"ה [כ"כ בח"א]...